

A kút

Prežihov Voranc

Borovnikék háza fenn állt a hegyen egy tisztáson, amely mélyen volt bevágva a széles hegyoldalba, úgyhogy egész kis fennsíkot képezett. Borovnikék ősei építettek itt valamikor szerény kis házat és egy nyolc férőhelyes istállót a marháknak. Birtokuk a lejtőn terült el, s rétjei leértek egy keskeny kis völgybe, mely a messziről húzódó nagy völgy nyúlványa volt. Közvetlenül a ház mögött megint csak hegy meredezett, amely beleveszett az erdős messzeségbe.

A szomszédok azt beszéltek, hogy Borovnikék házában nagyon nehéz az élet. Földjük száraz volt, csupa homok és mészkő, míg az erdőből benőtt a páfrány és a rekettye a birtokra is. Jól meg kellett fogni a dolog végét, ha ebből a földből valamit ki akartak venni. A legnagyobb bajuk mégis az volt, hogy a ház közelében sehol se volt víz. Messze, a hegy lábánál, ahol az erdő összeér a mezővel, csak ott csörgedezett egy forrás, s a vizet a meredek lejtőn kellett felhozni, míg a jószágot a forrásnál itatták. Nyáron még megvoltak valahogy, de télen, amikor jégkéreg borította a hegyoldali utat, elviselhetetlen szenvedést okozott a vízhiány. Ember és állat folytonosan

elesett a jégen, úgyhogy térdük mindig csupa vér volt. A fiatal Borovnikok nehezen kaptak asszonyt. Ez a kínlásuk a vízzel az egész környéken ismeretes volt, s csak egy kicsit is módosabb paraszt leánya nem akart elmenni gazdasszonynak a Borovnik-házba. Így aztán legfeljebb cselélnyokat vehettek feleségül, vagy olyan földhözragadt szegényparasztok lányait, akiknek már az is elég volt, hogy otthonra találtak.

Ez a mostoha föld, s az istenhátamögötti ház, különös embereket nevelt. A nép már csak úgy tudta, hogy a Borovnik-házban komor, szótlan, szívós és kitartó emberek élnek; a férfiak alacsony homlokúak, a szájuk fölött felborzolódott, rövidre nyírt bajuszt viselnek, görnyedtek és hajlékony hátúak, ruganyos térdüek, a nők viszont széles arcúak, karjuk hosszú, lábuk vékony és megkékölt.

Ennek a háznak nem egy gazdája foglalkozott azzal a gondolattal, hogy valami szerkezettel hozza fel a vizet s ezzel megkönnyíti a család életét. A mostani gazda apja átkutatatta az erdővel benőtt egész lejtőt, fel a hegytetőig, hátha vízre bukkan valahol, akármilyen messze is, aztán csövek segítségével le-

vezeti a vizet a házhoz. De mindhiába. A föld köröskörül száraz volt. Az öreg Borovnik, mint maga mesélte, egyszer a házuk fölött feküdt az erdő szélén és tisztán hallotta a víz csobogását a rét alatt. Fülét a földhöz szorítva feküdt és tisztán hallotta a csörgedezést. De amikor felkelt, elfelejtette karóval megjelölni azt a helyet, s amikor később próbálta megtalálni, hiába kereste már. Lefeküdt ő mindenütt keresztben és hosszában gyümölcsöse földjén, amely a ház fölött terült el, nem maradt egy tenyérnyi hely sem ahova ne szorította volna oda a fülét, még az országút fölött is vizet keresett, de a csobogás nem akart megismétlődni, úgyhogy azt kellett hinnie, hogy a víz megváltoztatta a folyását. A nyolcvanéves nagyanyó, aki éjjel-nappal imádkozott a kemencepadkán, szentül hitte, hogy a házbeliék valami nagy bünt követtek el, ezért tűnt fel a víz csak egy pillanatra, aztán újra nyoma veszett.

Amikor a mostani gazda édesapja hetvenéves korában haldokolni kezdett s tágra nyílt szemmel bámult bele a gyertya lángjába, melyet a felesége meggyújtott, egyszer csak felkapta tekintetét a mennyezet felé, amelyre száz éven át meredtek álmodozva a Borovnikok, s hirtelen elkiáltotta magát:

— Víz!

Visszaesett a párnára, s aztán arcát az ágy szélé felé fordítva, ahol legidősebb fia térdelt, töredezett hangon így szólt:

— Ide hallgass, Miha! Ha meghalok... áss le ott a dombnál... ahol a bodzabokor áll... ott van a víz... abban a földben...

Allig mondta ki ezeket a szavakat az öreg Borovnik, szeme lecsukódott és meghalt.

A fiatal Borovnik úgy véste emlékezetébe apja halálos ágyán kiejtett szavait, mint valami testamentumot. Hanem amikor a mondott helyen körülnézett, elfogta a kishitűség. Kerítés futott az országútig, amely az erdőbe vitt a ház felett, s mindjárt a kerítés mögött, ott állt egyenesen a bodzabokor. Úgy tűnt, mintha ez lett volna a legdombosabb rész az egész ház körül, s bizonyára itt a legszárazabb a föld. Csaknem lehetetlen, hogy ezen a helyen víz legyen. Ha apja azt mondta volna, hogy az istálló túlsó oldalán, ott valahol a laposban akad vízre, azt előbb elhitte volna, hogy azonban itt víz legyen, azt majdnem kizártnak tartotta.

Így vélekedett a fiatal Borovnik s eltermetve apját továbbra is lenni a

forrásnál itatta a jószágot. Múlt az idő s közben a fiatal gazda nagynehezen megnősült. A szomszéd hegyekből vette el egy napszámos lányát. A fiatalasszony ugyanúgy hordta fel a vizet a hegyre, mint annyi elődje a házban.

A meleg tavasz korán beköszöntött. Borovnikék korán ébredtek, s egy éjszaka, amíg a gazda hanyatt feküdt az ágyban és felesége nehéz lelegzését hallgatta maga mellett, megint eszébe jutott apja figyelmeztetése. Arra gondolt ugyanis, hogy feleségének ez a nehéz, természetellenes lélegzése a megerekltetéstől van, ahogyan a forrástól a vizet kell felhordania. Sokáig forgolódott még így nyugtalanító gondolataival az ágyban, amikor megint elszundított, azt álmodta, hogy apja a szobában van s újra biztatja, hogy csak ásson le ott a bodzabokornál. Jól látta az öreg megöszült szakállát, ugyanolyan volt mint a halottas ágyon.

Reggel elmondta ezt az álmát a feleségének. Az asszony vállat vont és csendesesen így szólt:

— Próbáld meg. Talán csakugyan ott van a víz a bodza alatt. Majd én is segítek.

Abban az időben éppen kevés volt a munka a mezőn. A magot elvetették s kaszálásig majdnem két hónapjuk volt még hátra. Borovnik elhatározta, hogy mégiscsak leás azon a helyen, ahol apja mondta. Egy reggel lapátot fogott és csákányt, s elment a kerítés mögé, keresztet karcolt a földre, s egy olyan nagy kört ásott a terméketlen földön, hogy még az út egy része is beleesett. Mikor annak a kiásott körnek a közepén csákánnyal a kezében megállt, felsóhajtott, feleségére és az anyjára nézett, akik ott álltak a megásott gödörszájban. Tekintetében egyetlen kérdés volt, de az egyszerre volt tele hitetlenséggel és reménnyel. Leengedte a csákányt a földre és a nyelére támaszkodott. A két asszony némán állt mellette, átéreztek ennek a pillanatnak egész súlyát és jelentőségét. S így álltak sokáig mind a hárman szólanul. Aztán Borovnik szétvetette a lábát, sánga nyálat köpött a tenyerébe, s olyan erővel vágta a földre a csákányt, hogy vasa egészen mélyre fúródott a sziklás földben. Az asszonyok fellélegzettek.

Aztán mind a hárman csaknem szünet nélkül dolgoztak. Borovnik örömmel ásta a földet, s az a reménye, hogy itt vízre kell lelnie, mint ahogy apja is mondta, egyre erősebb lett benne. Felesége úgy segített neki eb-

ben a munkában, hogy amíg ő ásott s kidobálta a földet a gödörből, addig az asszony egészen a mező széléig taticszkázta s ott feltöltötte a lapos földet.

De Borovnik már a negyedik napon nem érte el lapátjával a gödör peremét, s így nem tudott megszabadulni a kiásott földtől. Akkor négy gerendát állított fel ferdén a kút fölött, melyeket aztán összekötözött, középre egy vascsigát erősített, azon kötelet vezetett át, s a kötél végére egy vödört hurkolt. Folytatni lehetett a munkát. Az asszony egymás után egyre mélyebbről húzta fel a földdel teli vödöröket.

Vasárnapig öt méter mélységig jutottak le. Amikor a szombat esti harang megszólalt, hogy a hétfévi munka befejeztét jelezze, Borovnik kimászott a gödörből és lenézett a fenekére, büszkén szemügyre vette művét. Egészen addig szünet nélkül dolgozott, szenvedélyesen hajszolta magát, s munkája közben elhallgatott benne minden más gondolata. Amíg dolgozott, egész héten egy pillanatilag se fordult meg a fejében a gyanakvás, hogy talán hiábavaló az erőfeszítése, mert úgyse talál vizre. De most, amikor ott állt a kút szélén és lenézett a sötét mélységbe és látta, mennyi földet ásott ki, egy pillanatra elfogta a kétely. Amikor ásmi kezdett, nem hitte volna, hogy ilyen mélyre kell lehatolnia. Isten tudja, hol a víz. Sötét arca még jobban elkomorodott.

Másnap nem ment el a templomba, mint rendszeren, csak a felesége ment vasárnapi misére és az édesanyja. Ő a szobában hanyatt feküdt azon az ágyon, amelyen apja meghalt, s kifejezetlen tekintettel bámult a kormos mennyezetre. A kúton törte a fejét. Abban reménykedett, hogy a következő vasárnapig biztosan eléri a vizet. És ha vízre talál, kőműveseket hívát, hogy körülfalazzák a kutat, s akkor a Borovnik-ház még egyszer annyit ér majd, mint eddig. Ilyen gondolatok között talált rá felesége és édesanyja, akik lihegve kapaszkodtak fel a völgyből a hegyre.

Délután még szépen ragyogott a koratavaszi nap. Sugarai úgy átmelegítették a sötét hegyet, hogy a levegőben már érezhető volt a megolvadt gyanta szaga a közeli erdőkből. Gyönyörű idő volt, s Borovnik délután kiült a repcétáblához, a méhek hordását nézte és a kútra gondolt.

Felesége a küszöbön ült és varrt, az öregasszony eltűnt valahol a hegyen a ház mögött. Akkor jött a szomszéd-ból vezető úton Lócslábú, a favágó. Bizonytalan járásán meglátszott, hogy eléggé részeg. Mikor megpillantotta a mező szélére hordott földet, elcsodálkozott, mert tudta, hogy Borovnikék nem szokták feltölteni a földjüket. Még jobban álmélkodott, amikor közvetlenül a kocsiút mellett megpillantotta a gödört, melynek alig lehetett a fenekére látni. Hanem akkor mindjárt eszébe jutott, hogy Borovnik biztosan kutat ás. Mindjárt meg is pillantotta a gazdát a padon ülni a repcés mellett. Nem nagyon szerette Borovnikékat, mert túlságosan fukarok voltak. Néha nagyon megkívánta a borovicskát, ami ebben a házban bőven volt minden esztendőben. De ezek csak néztek rá barátságátalann arccal, főleg olyankor, ha egy kicsit jókedvű volt, márpedig ő éppen akkor ivott volna.

Amikor azt a gödört meglátta és rájött, hogy miért ásták, gúnyos mosoly rántotta meg a szája szélét. Egyenesen a repcétábla felé ment.

— Adjisten, Borovnik! — köszönt és megállt a görnyedten ülő gazda mellett, aki morogva köszönt vissza neki.

— Mit látok, kutat ástok? — kérdezte Lócslábú.

Borovnik haragudott, hogy éppen ez az ember faggatja erről a nagy s az ő szemében rendkívüli dologról, amiről egy ilyen utálatos alakkal nem is beszélhet. Ezért hát hallgatott.

— Vízet kerestek, ugye? — folytatta Lócslábú szemtelenül, és gonoszul hajolt Borovnik arcába. — Hát nem tudtatok megkérdezni valakit, mielőtt hozzáfogtok a munkához? Majd megtudtatok volna akkor, hogy itt minden fáradság hiábavaló, he-he-he! És éppen ott a legszárazabb helyen, ahol kiállnak a kövek! Hát van nektek eszetek? Áshattok ott itéletnapig, előbb juttok el a pokolba, mint egy csepp vízhez. Nem látod, milyen száraz ott a föld, Borovnik? Szárazabb, mint az én torkom!

Borovnik csak hallgatott. Forrt benne a méreg, hogy ez az ember szemtelenkedik vele, s ugyanakkor attól is félt, hogy kishitúsége, mely aznap annyiszor kerülgette, ismét elfogja. A favágó szavai pörölycsapásként hatottak a jókedvére. Haragos tekintettel mérte végig Lócslábút, aki ott állt a fűben, s megvetéssel szólt rá:

— Mi közöd hozzám!

— Igaz, semmi közöm a dologhoz — csillant fel a favágó szeme, hogy sikerült kihozni sodrából ezt a csendes Borovnikot. — Áss, ha akarsz! De kiáshatod magát az ördögöt is, akkor se akadsz vizre! Sz tudom én, he-he-he, hogy az öreg jóslogatott valamit, amikor meghalt. Eppen ő, aki feltúrta az egész hegyet víz után és nem talált semmit. Jobb lett volna, ha előbb megkérdezel engem! Mert így csak hiába kínlódsz. Inkább hanyatt feküdnék a te helyedben, az eget nézném és a csillagokat számlálnám. Akkor legalább pihennél. Így meg csak kínlódsz, erőlködsz, máris olyan vagy, mint a száraz ág...

Tovább nem folytathatta Lócslábú, hirtelen elhallgatott, mert Borovnik olyan fenyegetően elsőtétedett, hogy jobbnak látta otthagyni magában a padon. Köszönés nélkül vágott át az udvaron, s amikor becsukta maga mögött a kerítésajtót, visszafordult és olyan hangosan, hogy az egész napfényes hegyoldal visszhangzott tőle, elordította magát:

— Víz! Víz! Borovnik vizet keres! Vízfordó!

S tovább ment az erdőn át vezető úton a szomszéd felé, akinek a háza a másik hegyen állt. Olyan gondtalanul kurjongatott a szorosba érve, hogy hangja egészen lent visszhangzott a Borovnikék alatt húzódó völgyben s egy pillanatra az egész környék jókedvre derült tőle.

Borovnikot viszont nagyon kellemetlenül érintette ez a vidám ordítózás. Bosszantotta, hogy éppen ennek az embernek kellett beleütnie orrát az ő kútjába, s most majd mindenütt elmeséli, mit látott nála. Jól tudta, hogy a szomszédok csúfolni fogják, el is jönnek majd hozzá, hogy megnézzék, mit csinál, s mindenki azt ajánlja majd, hogy hagyja abba a reménytelen munkát. Pedig neki muszáj tovább ásni és vizet találni. És ha nem talál vizet? Egész testében összerázkódott erre a gondolatra. De el is hessegette magától mindjárt, s azzal vigasztalódott, hogy ilyen területen öt méter mélységben nem akad az ember vízre.

Megnyugodva ment be a házba, megvacsorázott és lefeküdt. Reggel korán kelt, megetette a jószágot, és amikor a napsugarak elérték a fenyőerdő tetjét, Borovnik már lent volt a kútban. Kétszeres erővel folytatta munkáját, egymás után küldte fel a földdel megrakott vödörket. Ásott, csáknnyal hasította a sziklás talajt a

száraz fenékben, mert úgy érezte, hogy a cél még mélyebben van a földben. Felesége, aki a vödörket húzta föl, amiben néha az öregasszony is segített neki, olyan lihegést hallott a gödör mélyéről, mintha valami gép dolgozott volna egyenletesen, szünet nélkül. S a gödörfenék napról napra mélyebbre süllyedt a föld méhében. De a víz se-hogy se akart mutatkozni.

Borovnik aggodalma, hogy Lócslábú az egész környékben szétviszi a kútásás híret, valóra vált. A következő napokon már egymás után jöttek az emberek a Borovnik háza mellett vivő úton. Megálltak a gödör szélén, komoly arccal csóválták a fejüket és vonogatták a vállukat. Néhányan le is szóltak Borovniknak a mélységbe, szerették volna felhívni a kútból. De Borovnik örült, hogy nem kell látnia ezeket az arcokat, melyeken ott ült a rosszul takargatott káröröm vagy a szánakozás, ami még kellemetlenebb volt. Kurtán felelt vissza a szomszédoknak s hangja egészen furcsán megváltozott. A szomszédok egymás után kullogtak el kedvetlenül a kút közeléből.

Már a második hétnek is a végére értek. A kút még néhány méterrel mélyebbre hatolt a földbe. Mindamelllett a munka nem haladt olyan gyorsan, mint az első héten. Egyre szárazabb lett a föld az ásó nyomán, a munkásoknak néha egész vastag rétegeit kellett eltávolítani, ami csáknnyal is csak nagyon nehezen ment. Baj volt a mélyről felhúzott földdel is, felesége és az öregasszony nem bírt ennyi rengeteg földet elhordani. Elkezdték a kocsitú mellé hordani, s ott egyszerre hatalmas domb nőtt.

Másik vasárnap Borovnik megint nem ment el a templomba. A szünet nélküli ásás annyira kifárasztotta, hogy pihenni kívánt. És mivel a víz se-hogy se mutatkozott, kimerültsége mellett még kétely is kínozza és a félelem, hogy csakugyan hiábavaló lesz minden erőlködés. Rémműten gondolt rá, hogy esetleg egyáltalán nem talál vizet, s egész munkája kárbavész. Lócslábú is nevetget akkor rajta, meg az összes szomszédok. Csúfolhatják akkor. A kínlódást az ember még csak elfelejtené valahogy, ha a sikertelenséget is elrejtethné. De hát most már tudja az egész környék.

Délután a szomszéd faluból meglátogatta nagybátyja. Megtudta, hogy unokaöccse kutat ás. Ezért aztán, nem törődve öregségével, átjött a hegyen, hogy mi igaz abból, amit mesélnek.

Amikor meglátta a kiásott földet és a mély gödröt, megijedt. Csaknem félve nézett Borovnikra s még célzást se mert tenni a vízre. Órákon át ültek egymással szemben jelentéktelen dolgokról beszélgetve, s végül, amikor az öregnek indolni kellett hazafelé, ügyetlenül megköszönte a torkát és kertezés nélkül megkérdezte:

— Azt hiszed, ott majd lesz víz?

Borovnik, aki egész délután rettegett, hogy az öreg erre keríti a szót, fellélegzett. Nagybátyja kérdésében nem volt egy szemernyi rosszallás sem. S mivel Borovnik már régen szeretett volna valakivel beszélgetni, aki előtt őszintén elmondhatná reményeit és aggodalmait, maga fogott bele a mesébe és töviről hegyire elmondta, milyen nehéz az élet víz nélkül a házban, úgyhogy megfogadta apja utolsó szavait és hozzáfogott az ásáshoz. Kimentek nagybátyjával és megnézték azt a gödröt, de bizony az öreg kétkedve és kishitűen felelgetett neki. A kihordott földön nem látszott, hogy itt valahol víz lehet. Ott túl, a ház másik oldalán, ott talán lehetséges volna, mert ott laposabb a föld, de itt, éppen ezen a dombon...

Borovnik elmesélte, mit mondott apja a halálos ágyán, de nagybátyja összeráncolta homlokát és csak ennyit szólt:

— A haldoklók sokat összebeszélnek, ilyesmire én nem adok. A te helyedben nem ásnék tovább — tette hozzá egy kis szünet után.

Borovnik konokul szorította össze száját. Mindenki ezt hajtogatja.

— Még egy hétig ások, s ha akkor se akadok vízre, abbahagyom az egészet — vetette oda csak úgy mellékesen.

Hanem amikor nagybátyja elment, Borovnik nagyon rosszkedvű lett. Egy szót se szólt a vacsora egész ideje alatt. Felesége is hallgatott, édesanyja is. Vacsora után mindjárt lefeküdt, de nem bírt elaludni. Késő éjszakáig forgolódott az ágyban, s felesége, aki a szoba másik végében aludt, jól hallotta, hogy dűnnyög valamit.

— Nem bírsz aludni? — szólt át hozzá.

— Nem hagynak a gondok! — felelte kurtán.

— Nagybácsid azt mondta, hogy ott aligha lesz víz — súgta félénken az asszony.

— Ki tudja!

— De ha tényleg nem lesz?

— Mondtam már, még egy hétig ások és ha akkor se mutatkozik víz, abbahagyom az egészet — zárta le Borovnik a beszélgetést.

Másnap tovább ásott és folytatta munkáját egész héten át. Elérkezett a szombat megint, de víz most se volt, jóllehet Borovnik olyan mélyen volt már a földben, hogy nagyot kellett kiáltani, ha azt akarta, hogy a felesége odafönt meghallja. Nem is gondolt többé arra, hogy abbahagyja a munkát, ha a harmadik vasárnapig se talál vizet. Szilárdan hitte, hogy ezen a helyen okvetlenül vízre kell lennie. Néha meg-megállt a munkájában, elkezdte morzsolgatni a kiásott földet, amely még mindig mészkőből és agyagból állt, még a szájába is vett egy csipetnyit, hátha úgy jobban érzi a nedvességét. De ez a föld éppen olyan száraz volt, mint a legfelsőbb réteg. Olykor-olykor úgy tűnt neki, mintha valami csobogást hallana. Ilyenkor lefeküdt ott a mélyben, fülét a földhöz szorította és percekig át hallgatózott, honnan is jöhetne a víznek ez a megjött hangja. Csakhogy a csobogás nem ismétlődött többé, s ő folytatta az ásást.

Harmadik vasárnap se ment el a templomba. Magába merülten, és komor arccal hevert hol itt, hol ott, a ház körül, és úgy tűnt, hogy kerüli a feleségét is meg az édesanyját is. A két asszony ijedten nézte ezt a változást, s leginkább az nyugtalanította őket, hogy Borovnik már harmadik vasárnapja nem ment el a templomba, míg máskor nagyobb ok nélkül dehogyan hanyagolta volna el a szentmisét. A következő héten is szünet nélkül ásott. Az asszonyok szótlanul segítettek neki, egyikük se mert szembeszállni furcsa, parancsoló tekintetével. Mivel a gödör már nagyon mély volt, egy asszony nem bírta felhúzni a földet, mind a kettőjüknek vonszolni kellett a piszkos, megfeketedett kötelet a földdel teli vödörrel. Szétvetették a lábukat, felkötött szoknyával álltak az út mellett és úgy húzták azt a kötelet, hogy sovány nyakukon megfeszültek a vastag inak és hasuk hegyesen kidudorodott.

Közben a környéken furcsa hírek kezdtek szállingózni. A szomszédok azt mesélték, hogy Borovnik megzavarodott: folytonosan azt a kutat ássa, nem beszél senkivel, még a feleségével sem, nem jár sehova és elhanyagol minden más munkát. Akik azelőtt kíváncsiságból mentek el Borov-

nők háza mellett, most messze elkerülték ezt a portát. Egyesek mégis összedűtek bátorságukat és odasündergtek, hogy megnézzék, tulajdonképpen mi történik ott. Voltak, akik nem átalottak a mélység fölé hajolni és teli torokból lekiabálni a kútba:

— Mit csinál, Borovnik?!

— Vízet keresek! — hallatszott némi szünet után lentről.

A vízen kívül semmi másról nem lehetett Borovnikból kihúzni egy árva szót sem. Az asszony tehetetlenül ödöngött, kisírta már a szemét és iszonyodva gondolt arra, hogy mi lesz még ezután. Mert ha valami váratlan dolog bele nem avatkozik, nem kerül el a szerencsétlenséget. Már közeledett a nyári munkák ideje, de Borovnik semmivel sem törődött, már a jószágait sem akarta gondozni. Anyja is szóttalul járt-kelt, teljesen kimerült a megerőltető munkában, az utóbbi napokban a kemence mögé bújt, mert nem bírta már sem a lábát, sem a karját, s rettegve várta a balsorsot. Ezért aztán többet fohászott istenhez, mint azelőtt.

Igy múlt el egy hónap vagy még annál is több. A kút már huszonöt méter mély volt. De Borovnik még mindig nem hagyta abba az ásást. Fokozott erővel dolgozott. Az asszonyok alig bírták már felhúzni a földet a kútból. Hamem míg Borovnik korában legalább feljött ebédre, most már néhány nap óta lenn maradt a kútban, feleségének le kellett engedni neki az ételt. Csak késő este küszött fel görnyedten, porosan és egészen megfeketedve a földtől. Így ült le, hogy vacsorára valamit egyen, aztán annélkül, hogy egy szót is szólt volna, mert nem érdekelte semmi a házban, lefeküdt aludni.

De aztán egy napon, nem is olyan sokára egyszer csak nem adott jelt a kötél, hogy a vödör tele van. Pedig rendszerint mindjárt megtöltötte a vödröt, úgyhogy az állandóan le-fel járt. Felesége az egyik gerendához támaszkodva fogta a kötelet, míg az öregasszony mellette guggolt a földhányáson.

S akkor a mélységből egy megrendült, örömteli, csaknem állati ordítás hallatszott:

— Víz, víz!

A két asszony megnémult ettől a hirtelen támadt örömtől, aztán mindketten a kút szája fölé hajoltak és szemüket megerőltetve próbálták a feneketlen mélységbe nézni:

— Igazat beszélsz? — kiáltotta le torkaszakadtából az asszony.

— Víz, víz! — visszahangzott még erősebben odalentről.

Az asszonyok újabb kérdésére azonban már nem érkezett a mélységből semmiféle válasz. Úgy tűnt nekik, mintha zúgást hallának lentről, valami csobogást, ahogyan az erős forrás szokott zsuborogni. De rövid idő múlva ezt se hallották már. Húzni kezdték a kötelet és amikor a vödör felért, tele volt piszkos, sáros, földdel elkeveredett vízzel. Ahogy belemártották kezüket, olyan hideg volt, mint a jég.

De a kútból nem jött semmiféle jel, kiáltásaik válasz nélkül maradtak. Leengedték a vödröt a mélységbe, hogy Borovnik, mint azelőtt, bekapaszkodjon s ők aztán felhúzzák, a vödör le is merült, de Borovnik nem fogta meg.

Rettenetes balsejtelem fogta el őket. Egymásra néztek és a rémülettől felsikoltottak: — Ellepte a víz! — Iménti örömük helyébe rettenetes érzés lépett, s nem hagyta már el őket. Borovnikné átszaladt a szomszédhoz. S csakhamar jöttek az emberek létrákkal és kötelekkel. Lóclábú, a favágó, aki véletlenül ott volt a szomszédnál, ugyancsak iderohant a többiekkel együtt segíteni. Kötelet kötött a derekára és leereszkedett a kútba. Sokáig, nagyon sokáig engedték le, aztán végül jelt adott a kötél. Egy ideig valami locsogó hang hallatszott a sötétből, aztán fény szűrődött fel a kút szájához, mert Lóclábú gyertyát gyújtott.

— Befulladt, húzzatok föl! — kiáltotta Lóclábú. Az emberek erőlködve húzták fel a nagy terhet, s a favágó nagynehezen kihozta a mélységből a halott Borovnikot.

Odalemn a víz rendkívül gyorsan áradt a néhány perc múlva megtöltötte az egész kutat. Már ki is folyt a tetején, ömlött végig a lejtő mezőin és rétjein, melyeken át két nap múlva kivitték a halott Borovnikot a temetőbe.

Herceg János fordítása

